

"İlaç fiyatlarının saptanması kontrol altındamıdır, yoksa serbest mi bırakılmıştır?.."

● İLAÇ FİYATLARI ÜZERİNDE "DOĞRUDAN KONTROL" KALDIRILMIŞ, ANCAK "LAFIZ" OLARAK KONTROL DEVAM ETMEKTEDİR.

İlaç fiyatlarının serbest rekabetle oluşup oluşmayacağına dair tartışmalar gündemdeki sıcaklığı korur iken 28.12.1984 tarih ve 18619 sayılı Resmî Gazetede 84/8845 sayılı "Türkiye'de imal edilen tıbbi ve ispençiyari müstahzarlarla galenik preparatlar ve kodeks ampullerinin fiyatlarına dair karar" Bakanlar Kurulunca alındı ve 1.1.1985 tarihinden itibaren yürürlüğe sokuldu.

Bu kararla, 29.3.1972 tarih ve 7/4129 sayılı ve 11.3.1983 tarih ve 83/6167 sayılı Bakanlar Kurulu kararları yürürlükten kaldırılmış oldu.

7/4129 ve 83/6167 sayılı kararnameler Türkiye'de ilaç fiyatlarının düzenlenmesine ilişkin özünde "doğrudan kontrol yöntemi" taşıyan belgeler olup ilaç maliyet unsurları "Sınai maliyet endekslerine" göre düzenlenmekte idi. Yeni yürürlüğe giren 84/8887 sayılı kararname ile Türkiye'de ilaç maliyet unsurlarının hesaplanması artık sınai maliyet endeksleri ile hesaplanmayacaktır. Böylece ilaç fiyatları üzerinde "Doğrudan Kontrol" yöntemi kaldırılmıştır.

Ne var ki, ortada S.S.Y.Bakanlığı yürütümünde olan yeni bir kararname olduğuna göre "lafız" olarak kontrol halen kaldırılmamıştır.

Ortaya çıkan yeni durumun ne olduğunu anlayabilmek için kararnameyi ve buna ek olarak 16 Ocak 1985 tarih 18637 sayılı Resmî Gazetede çıkan S.S.Y.Bakanlığınca yayınlanan "İlaç fiyatları hakkında tebliğ"i iyi incelemek gerekmektedir.

Bu inceleme, ilaç fiyatının bundan böyle nasıl saptanacağını ve üretici ile tüketici arasındaki dengelerin ne şekilde düzenlendiğini belirleyebilmesi açısından son derece önemlidir.

Aşağıda adı geçen kararname ve tebliğ yer almaktadır. Bu ve bundan sonraki bültenlerde bu kararname ve tebliğin gündeme getirdiği yeni kontrol biçimi incelenecektir.

● Türkiye'de İmal Edilen Tıbbi ve İspençiyari Müstahzarlarla Galenik Preparatlar ve Kodeks Ampullerinin Fiyatlarına Dair Karar

28.12.1984 tarih ve 18619 Sayılı Resmî Gazetede 84/8845 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı:

1. İlaç imalatçıları tespit ettikleri satış fiyatlarını, ilacı piyasaya arz etmeden on işgünü önce, İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğüne yazılı olarak bildirirler.

2. Bakanlık imalatçı tarafından beyan edilen fiyatı yukarıda belirtilen süre içinde red etmediği takdirde yeni fiyat yürürlüğe girer.

3. İlaç imalatçıların yıllık kârı firmanın yıllık satış gelirinin % 15'ini, müferit ilaçlar için ise ilacın yıllık satış tutarının % 20'sini geçemez. Depocu satış fiyatı imalatçı satış fiyatına azami % 9 perakendeci satış fiyatı da depocu satış fiyatına azami % 25 ilave edilecek bulunur.

4. Bakanlık yurt içinde üretilen ilaç fiyatlarının tüketiciye makul bir seviyede intikalini sağlamak amacıyla dış ülkelere müstahzar ithali için gerekli tedbirleri alır.

İthalatçı satış fiyatı ithalat maliyetine azami %14 kâr ilave edilerek bulunur. Depocu ve perakende satış fiyatları ise 3. maddedeki nisbetlerle ayndır.

5. Bakanlar Kurulu'nun 29/3/1972 tarih ve 7/4129 sayılı ve 11/3/1983 tarih ve 83/6167 sayılı Kararları yürürlükten kaldırılmıştır.

6. Bu Kararın uygulanması ile ilgili diğer hususlar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca düzenlenir.

7. Bu Karar 1/1/1985 tarihinde yürürlüğe girer.

8. Bu Kararı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı yürütür.

● İlaç Fiyatları Hakkında Tebliğ

16 Ocak 1985 tarih ve 18637 Sayılı Resmi Gazete

Türkiye'de imal edilen Tıbbi ve İspençiyari Müstahzarlarla kodeks ampullerinin fiyatlarına dair 84/8845 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 28/12/1984 tarih ve 18619 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Bakanlar Kurulu Kararının 6'ncı maddesine istinaden uygulama esasları aşağıda tesbit edilmiştir.

1. Kararnamenin 3'ncü maddesinde geçen "yıllık satış geliri" ve "yıllık satış tutarı" kavramları, bir hesap dönemi içinde ilaç satışından elde edilen net satış hasılatını ifade eder. Net satış hasılatı, brüt satış hasılatından, satıştan iadeler ile satış iskontoaları ve varsa diğer indirimler düşüldükten sonra kalan meblağdır.

2. İlaç imalatçılarının bir hesap döneminde mühasıran ilaç satışından elde ettikleri kâr, yıllık satış gelirinin % 15'ini geçmez.

Burada geçen kâr deyiminin anlamı "net kâr"dir. Net kâr, ilaç satış hasılatından satılan ilacın maliyeti ile ilaçla ilgili giderlerin indirilmesinden sonra kalan kârdir.

3. İlaç imalatçı ve ithalatçıları, ilaç üretim ve satışına ait işlemleri ayrı defterlere veya tutmakta oldukları kanuni defterlerin ayrı sahifelerine kaydedeceklerdir. İlaçla ilgili muhasebe işlemleri, ilaç üretimi dışındaki, kozmetik, yem, veteriner ilaçları, ilaç hammad desı, fason imalat ve sair üretimle ilgilendirilmeyecek; ilaç üretim ve satışına ait faaliyet sonuçları, bilanço ve gelir tablosu müstakil olarak düzenlenecektir.

4. İlaç imalatçıları fiyat artış talepleri için Bakanlığa müracaatlarında Bakanlığın incelemelerini kolaylaştırmak ve süratlendirmek için artış nedenlerini kanıtlayan belgeleri müracaat formu ekinde ibraz ederler. Bu form Bakanlıktan temin edinilebilir.

5. Firmaların fiyat teklifinin İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü evrakına giriş tarihi Kararnamenin 1. maddesinde belirtilen 10 iş gününün başlangıcıdır. Bu sürenin bitim tarihi, evrakın İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü evrakından çıkış tarihidir.

6. Bakanlığa fiyat müracaatında bulunacak olan şahıs, ilacı piyasaya arz edecek firmanın yetkilisidir.

7. İlaç imalatçıları 4/12/1984 tarih ve 84/8845 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bu Tebliğ hükümlerine uymakla zorunludur. Kararname ve Tebliğ hükümleri hilafına hareket edecek olanlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 401. ve 526. maddeleri gereğince takibat yapılabacaktır.

İlk fasıldan olmak üzere, kararnamenin 3. maddesinde "ilaç imalatçılarının yıllık kârı firmanın yıllık satış gelirinin % 15'ini, münferit ilaçlar için ise ilacın yıllık satış tutarının % 20'sini geçmez" denmektedir.

Münferit ilaçlar itibariyle kar oranı kararnamede belirtildiği biçimde % 20 değil gerçekte % 25'e tekabül etmektedir.

Tablo I			
Kararnameye göre perakende ilaç fiyatlarının oluşturulmasında üreticiden Eczaneye kadar intikal eden zincirdeki % kar payları:			
Fabrika satış fiyatı	+ % 20 kar	Fabrika imal fiyatı	
Fabrika satış fiyatı	+ % 9 kar	Depo satış fiyatı	
Depo satış fiyatı	+ % 25 kar	Perakende satış fiyatı	

Tablo II	
Bazı münferit ilaçların perakende satış fiyatları	
Münferit İlaçlar	Ocak Şubat 1985 Per.Sat.Fi. TL.
BACTRİM tab.	925.—
ALFACİLLİN cap. 500 mg.	947.—
ASPIRİN tab.	86.—

Tablo III			
Perakende satış fiyatlarının % kar paylarına göre dağılımı			
Satış Fiyatı (TL)	Bactrim	Alfacillin	Aspirin
Perakende	925.—	947.—	86.—
Depo	740.—	757.60	68.80
Fabrika	678.90	696.05	63.12
Fabrika imal	543.12	556.04	50.50

Bactrim örneğinde Fabrika imal fiyatı 543.12 TL olarak hesaplanmaktadır. Ancak Fabrika satış fiyatı üzerinden % 20 kar ile hesaplanan bu fiyat Eczane ve Depoculara uygulanan kar oranı hesabı ile (yani alış fiyatına % 25 ve % 9 koyarak) yapılırsa, Fabrika imal fiyatına % 25 kar koyarak hesaplanıyor demektir. Aradaki % 5'lik fark düşülerek tabloyu yeniden düzenlersek müstahzar ilaç fiyatlarında % 4'lük bir düşüş ortaya çıkması beklenir.

Satış Fiyatı (TL)	Bactrim	Alfacillin 500 cp.	Aspirin
Perakende	888.00	909.00	82.60
Depo	710.40	727.30	66.05
Fabrika	651.74	667.25	60.60
Fabrika imal	543.12	556.04	50.50